

soud doplňkem k zjištění prvního soudu zjistil, že s Františkem V. byla skutečně vědomě ujednána odchylka, podle níž nebylo podmínkou splatnosti jeho stavebního vkladu složení stejného stavebního vkladu náhradníkem, kterýmžto skutkovým zjištěním jest dovolací soud vázán, není již třeba se zabývatí právním výkladem doslovu smlouvy potvrzené závěrečným listem žalovaného družstva ze dne 12. dubna 1926, která se stala perfektní dne 13. dubna 1926. V příčině stavebního vkladu byl František V. i jako člen žalovaného družstva jeho věřitelem a platí co do jeho splatnosti jen to, co bylo mezi ním a družstvem ujednáno (rozh. č. 13114 Sb. n. s.). Ustanovení § 2 stanov, které mluví o nevypověditelných stavebních zálohách a stanoví, že o vypověditelnosti stavební zálohy rozhoduje valná hromada, nelze vztahovati na Františka V. jednak proto, že v závěrečném listě ze dne 12. dubna 1926 není zmínky o stanovách družstva, jednak proto, že v příčině vypověditelnosti vkladu došlo mezi Františkem V. a družstvem k zvláštní od stanov odchýlné úmluvě. Na této úmluvě se nemohlo nic změnití pozdějšími jednostrannými usneseními družstva, zejména shora uvedeným usnesením valné hromady ze dne 7. září 1930, které ostatně neobsahuje změnu stanov, nýbrž toliko text formuláře zadávacích dopisů (smluv). Kdyby měl býti František V. těmito ustanoveními vázán, muselo by býti v závěrečném listě ze dne 12. dubna 1926 výslovně uvedeno, že se v příčině vypověditelnosti a splatnosti stavebního vkladu podrobuje stanovám a jich budoucím usnesením žalovaného družstva. Tomu však tak není.

Čís. 16207.

Proti zažalované peněžité pohledávce lze uplatňovati vzájemnou pohledávku, která se zažalovanou pohledávkou vnitřně nesouvisí, jen námitkou kompensace, nikoli mezitímním návrhem určovacím (§§ 236, 259 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 17. června 1937, R I 445/37.)

Žalobce se na žalovaném domáhá zaplacení nedoplatku 564 Kč 95 h s přísl. za prodané a dodané zboží. Proti žalobnímu nároku namítl žalovaný kompensando též vzájemnou pohledávku 1.000 Kč, kterou mu postoupili dědici po Dr. S. z důvodu palmární odměny, příslušící jim proti žalobci, a vznesl zároveň mezitímní návrh (§§ 236, 259 c. ř. s.) na zjištění, že žalovanému přísluší proti žalobci vzájemná pohledávka 1.000 Kč a že naopak náhradní nároky vymáhané žalobcem nejsou po právu. Proti dotčené vzájemné pohledávce žalovaného uvedl žalobce, že není po právu, ježto jemu samému vznikl proti Dr. S. mimo jiné nároky i nárok na náhradu škody, činící dosud 12.935 Kč 55 h, takže jest palmární pohledávka namítaná k započtení vyrovnána. Soud první s t o l i c e uznal podle žaloby co do částky 378 Kč 20 h s přísl. a co do další částky 167 Kč 75 h s přísl. žalobu zamítl, o mezitímním návrhu určovacím, týkajícím se vzájemné pohledávky 1.000 Kč, postoupené žalovanému dotčenými dědici Dr. S. a namítané žalovaným k započtení, roz-

hodl ta, že vzájemná pohledávka není po právu, protože byla vyrovnána nároky na náhradu škody, namítanými žalobcem. O d v o l a c í s o u d odmítl odvolání žalovaného. D ů v o d y: Mezi stranami jest sporné, zda jest odvolání právně možné. Ze spisů vyplývá, že v souzené věci byl podle §§ 236 a 259 c. ř. s. učiněn mezitímní návrh určovací, a to na zjištění pohledávky 1.000 Kč. Takové uplatněné vzájemné pohledávky mají účel, aby určením vzájemné pohledávky byla žalobní žádost zamítnuta. Uplatňuje se tedy takto soudní kompensace. Odvolací soud má za to, že přípustnost odvolání závisí na tom, zda jest správný názor prvního soudu, že rozhodnutí o bytí či nebytí pohledávky žalovaným namítané k započtení jest účastno právní moci rozsudku jen do výše částky, s níž se má státí započtení (§ 411 c. ř. s.). Soud první stolice rozhodl také o mezitímním návrhu určovacím vzneseném žalovaným jen do výše zažalované pohledávky, přes to, že vzájemná pohledávka namítaná k započtení činí více, totiž 1.000 Kč. Odvolací soud sdílí názor prvního soudu. Poslední věta prvního odstavce § 411 c. ř. s. jest podle názoru odvolacího soudu myšlena i pro případ, když byla i vzájemná pohledávka uplatněna podle §§ 236 nebo 259 c. ř. s. Přiznal-li však § 411 c. ř. s. právní moc jen až do výše pohledávky, až do níž se má započísti, a to i tehda, byla-li vzájemná pohledávka uplatněna nejen prostou námitkou, ale i mezitímním návrhem určovacím, pak jest pro otázku přípustnosti odvolání rozhodující výše částky, která se má započísti. Z doslovu § 411, odst. 1, c. ř. s., který se v druhé větě dovolává výslovně §§ 239 a 259 c. ř. s., nelze vyčísti, že třetí věta prvního odstavce § 411 c. ř. s. neplatí tehda, byla-li vzájemná pohledávka uplatněna v podobě mezitímního návrhu na zjištění pohledávky. V souzené věci byla zažalovaná pohledávka zjištěna v nepatrné (bagatelní) částce teprve rozsudkem prvního soudu, a to pravoplatně. Ježto u vzájemných pohledávek sahá právní moc rozsudku, i pokud se vztahuje na pohledávku namítanou k započtení, jen do výše zažalované pohledávky, jde tu nepochybně o věc bagatelní. V příčině další částky vzájemné pohledávky namítané k započtení, stran níž není rozhodnutí účastno právní moci, nelze pokládati odvolání se zřením na uvedené omezení právní moci za přípustné. Jde tedy o případ, který byl upraven odchylně od druhé věty § 411, odst. 1, c. ř. s. (srov. Soudcovské Listy 1924, Příspěvky od Krchy, str. 95, Divoký, str. 61, 79, Cícha, str. 144, 157, 175, 191, a rozh. č. 9034, 9186, 10546, 12692 Sb. n. s.). Bylo proto posuzovati věc jako bagatelní (§ 452 c. ř. s. v uved. znění) a rozhodnouti, jak shora uvedeno, když odvolání neuplatňuje v odvolání žádný z důvodů zmatečnosti dotčených v § 477 č. 1 až 7 c. ř. s.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

D ů v o d y :

Podle §§ 236, 259 c. ř. s. může strana učiniti mezitímní návrh, aby právní poměr nebo právo, jež se staly za sporu sporné a na jejichž bytí či nebytí závisí zcela nebo zčásti rozhodnutí o žalobní prosbě, byly najisto postaveny v rozsudku, který bude o žalobě vynesena. Je tedy pod-

mínkou mezitímního návrhu určovacího, aby byl ve vnitřní souvislosti s žalobním nárokem. Proto žalovaný nemůže uplatňovati mezitímním návrhem určovacím vzájemnou peněžitou pohledávku, která není s pohledávkou žalobní v žádné souvislosti. Takovou pohledávku může žalovaný namítnouti kompensando a tu jest podle § 411 c. ř. s. rozhodnutí o ní účastno právní moci jen až do částky, kterou má býti kompensováno, tedy do částky, kterou žalovaná pohledávka byla rozsudkem uznána jako po právu jsoucí. Vztah vzájemné pohledávky příslušící žalovanému k pohledávce žalované nastává právě jen uplatněním kompensace, a platí o ní tudíž ustanovení § 411 c. ř. s. To plyne i z úvahy, že mezitímní návrh určovací může býti vznesen při jakémkoliv žalobním nároku, kdežto peněžitá vzájemná pohledávka může býti kompensando uplatněna jen proti peněžitě pohledávce. Klein (Vorlesungen, str. 199 až 200) správně praví, že mezitímní návrh určovací se musí týkati právních poměrů, které jsou pro žalobní nárok prejudiciální, že takový návrh nic nemění na obsahu hlavního sporu, nevnáší do sporu žádnou novou procesní látku, ba že neznamena ani nový úkol pro soudce, že by soudce musil tak jako tak rozhodnouti otázku prejudiciální pro žalobní nárok, ať byl o ní učiněn mezitímní návrh určovací, či nikoli, a že si má na mezitímní návrh určovací vzpomenouti teprve až při vynášení rozsudku. To přece nelze říci o vzájemné pohledávce žalovaného, která není s žalobním nárokem v žádné vnitřní souvislosti a která představuje samostatný nárok žalovaného, a znamená tudíž rozmnožení hlavního sporu o nový spor. Může proto žalovaný proti zažalované pohledávce uplatnit vlastní vzájemnou pohledávku, která se zažalovanou pohledávkou vnitřně nesouvisí, jak je tomu v souzeném případě, toliko námítkou kompenzační a jen až do výše částky, kterou má býti kompensováno (§ 411 c. ř. s.). Při opačném stanovisku by ustanovení § 411, odst. 1, věta druhá, c. ř. s. nemělo významu, neboť by si žalovaný mohl v každém sporu místo námítky kompenzační dáti zjišťovati v podobě mezitímního návrhu určovacího všechny své vzájemné pohledávky do libovolné výše s účinkem právní moci. I když prvý soudce rozhodl ve výroku rozsudkovém o celé uplatněné vzájemné pohledávce žalovaného v částce 1.000 Kč, je přes to jeho výrok se zřením na imperativní ustanovení § 411 c. ř. s. účasten právní moci jen do výše pohledávky žalobci přisouzené, tedy do výše 397 Kč 20 h; rozhodl tedy soud o vzájemné pohledávce nepatrně.

Čís. 16208.

Jde o zmatek podle § 477 č. 4 c. ř. s., byla-li v pracovních věcech doručena žaloba žalovanému, bydlicímu mimo obvod procesního soudu, tak pozdě, že jeho právní zástupce nemohl uvědomiti substituta v místě procesního soudu obyčejnou poštou. Nerozhoduje ani, že substitut mohl býti uvědoměn telegraficky neb spěšným dopisem, ani že se právní zástupce žalovaného nebo žalovaný mohli osobně k roku dostaviti, zejména, když není hodnota předmětu sporu úměrná výlohám přímé intervence neb osobního dostavení se.

(Rozh. ze dne 17. června 1937, R I 698/37.)